საქართ. სოციალ-დემოკრატიული მუშათა პარტიის · მთავარ კომიტეტის ორგანო

ტრიბუნა

ყოველდღიური საპოლიტიკო-სალიტერატურო გაზეთი „ტრიბუნა“ თვიურად ღირს 120,000 მ. სამგლოვიარო განცხადება პირველ გვერდზე უკანასკნელზე. კანტორა ღიაა დილის 8—2 ს. რედაქტორის ნახვა შეიძლება მხოლოდ 11—12 საათამდე. რედაქციის მისამართი—ტფილისი სასახლის ქუჩა № 6, ფოსტის ყუთი № 190, ტელეფონი 10—34.

№ 289
ოქტომბერი ... 1922 წ.

ტფილ. ფასი 50სა მან. ▭ პროვინც. 6000 მან.

მეზობლური ურთიერთობისათვის

გაზეთების გადმოცემით, დღეს, 6 სექტემბერს ქ. ერევანში უნდა მოხდეს საზღვრის შესახებ ერთის მხრით ამიერკავკასიის რესპუბლიკების წარმომადგენელთა და მეორეს მხრით ოსმალეთის დიდი ეროვნული კრილობის,—ყარსის ხელშეკრულების რატიფიკაციის აქტის გაცვლა.

ყარსის ხელშეკრულების შესახებ ჩვენს გაზეთს არა ერთხელ გამოუთქვამს თავისი აზრი და შეუფასებია იგი ჩვენი ერის სოციალ-პოლიტიკური ინტერესების საზომით. ჩვენმა პარტიამ ხელშეკრულების დადებისთანავე აღნიშნა მისი უარყოფითი მხარეები და მიუთითა ხელისუფლებას იმ გარემოებაზე, რომ ამ შეთანხმებით უდიდესი ზიანი მოუვა ჩვენი ერის წარმატებასა და მოითხოვა მისი რატიფიკაციის უარყოფა. ცენტრალური აღმასკომისა და პრესაში ჩვენ გამოვლინებით ამ ხელშეკრულების ასეთს შეფასებიდან და სპეციალურ მიუთითებდა მისი გადასინჯვა და ახალი ხელშეკრულების დადება ოსმალეთთან, რომელიც არ დაარღვევდა ჩვენს ინტერესებს და საშუალებას მოგვცემდა სოციალ პოლიტიკური აღორძინებისათვის. მაგრამ ასეთი პოლიტიკური მოსაზრებანი ვერ შეიქმნა გასაგებ მიზეზების გამო ჩვენი ხელისუფლების პრაქტიკული პოლიტიკის საგნად. ცენტრალური აღმასკომების დადასტურების შემდეგ, უნდა მოხდეს ამ ხელშეკრულების რატიფიკაციის გაცვლა ოსმალეთის წარმომადგენლებთან.

ერთი მთავარი დეფექტი, რომელიც ახასიათებს ამ ხელშეკრულებას ის არის, რომ ოსმალეთი ხელშეკრულების ძალით არაფერს არა თმობს, ყოველივე ხდება საქართველოსა და სომხეთის ხარჯზე. ჩვენში ყური გამოდგენილის იმის შესახებ, რომ ყარსის ხელშეკრულება ნაწილობრივ მიღწეულს ნიადაგზედ არის აღმოცენებული და მას საფუძვლად უდევს ერთა სოლიდარობისა და ურთიერთ ინტერესთა გაგების პრინციპი.

ხელშეკრულების განხილვამ დაგვარწმუნა, რომ არავითარი ამის მსგავსი არ აქვს ადგილი და ანატოლიის მთავრობა აშკარა აგრესიული მიზნებით გამოდის საქართველოსა და ოსმალეთის მიმართ. აგრესიული პოლიტიკა კი ვერასოდეს ვერ ჩაითვლება სოლიდარობის ურთიერთობის გამომხატველად; ჩვენ ეს უნდა აღვნიშნოთ და გარკვევით ვსთქვათ.

მაგრამ რაში გამოიხატება ოსმალეთის აგრესიული პოლიტიკა ამ ხელშეკრულების მიხედვით? ერთი უმთავრესი საკითხი, რომელიც არსებობდა ჩვენსა და ოსმალეთს შორის ტერიტორიის გამიჯვნაში გამოიხატებოდა. მთელი სამუსლიმანო საქართველო ოსმალეთმა თავის საკუთრებად გამოაცხადა ამ მოსაზრებით, რომ იმ ტერიტორიაზე რწმენით, რელიგიით, მუსულმანური ელემენტები სცხოვრობენ და უკეთესი პირობების გამო რამოდენიმე ხნის განმავლობაში ოსმალეთს ეკუთვნა ეს მხარე თავის მფლობელობაში. ეს მოსაზრებანი მართალია იმდენად, რამდენადაც გამოხატავენ ფაქტიურს მდგომარეობას, მაგრამ ისინი ვერ გამოდგებიან ერთავითარის შემთხვევაში პრაქტიკულ პოლიტიკისათვის. მთელი სამუსლიმანო საქართველო ქართველი ერის განუყრელ მხარეს მის ორგანიულს ნაწილს შეადგენს თავისი შთამომავლობით, ეროვნებით და ისტორიით. და თუ ისტორიული ცხოვრების არა სასურველი ვითარების გამო ეს მხარეები რომელიმე გარეშე სახელმწიფოს ეპყრა ხელში, სამართლიანმა ისტორიულმა ვითარებამ და მეგობრულმა ურთიერთობამ ეს უსამართლობა უნდა გამოასწოროს და თავის მშობელს დაუბრუნოს კუთვნილი შვილი.

მაგრამ ოსმალეთი დღესაც ვერ განთავისუფლებულა ძველი შეხედულებებისაგან და კვლავ გაჰყავს ჩვენს ძიმართ აგრესიული პოლიტიკის საზომით. დოტაციების პოლიტიკა, აი რა ახასიათებს დღესაც განახლებისათვის მებრძოლ ოსმალეთს. სამწუხაროდ მის დღევანდელ ხელმძღვანელებსაც ვერ შეუგნიათ, რომ სხვის დაჩაგვრასა და შევიწროვებაზედ დამყარებული არის საკუთარი ბედნიერების აშენება. ოსმალეთს კი ყველაზე ადრე უნდა გაეგო ამ პრინციპის ღრმა აზრი, რადგან მანაც უდიდესი შევიწროება განიცადა ევროპის იმპერიალისტებისაგან და დღეს ენერგიულ ბრძოლას აწარმოებს უცხო მყვლეფელების წინააღმდეგ. სამწუხაროდ იბრძვის ევროპის იმპერიალიზმის წინააღმდეგ მას ხელს არ უშლის, რომ თვით გამოიყენოს იმპერიალისტის როლში და ისეთის შევიწროვებული სომხეთისა და საქართველოს ხალხს უფრო შეავიწროვოს.

ფაქტიურად ყარსის ხელშეკრულებამ ოსმალეთის იმპერიალიზმი დასტური დასცა და მისი აგრესიული მიდგა დააკმაყოფილა. ეს კი სრულებით არ არის თავდები სადი და ნამდვილი მეგობრული ურთიერთობისათვის.

ხელშეკრულების ძალით ოსმალეთის სრულს განკარგულებაში გადადის არტაან-არდაგანი, ბათომის ოლქის საგრძნობი ნაწილი ამერხევით, ლივინით, ზემო მაჭახლით, ბორჩხით და ახალციხის ფოცხოვის რაიონ. საერთოდ ოსმალეთი სრული პატრონი ხდება მთელი ბათომის ოლქის ტერიტორიის ნაწილისა. გარდა ამისა ოსმალეთი აცხადებს თავის სუზერენობას ბათომზედაც და საქართველოს უთმობს მხოლოდ სუვერენიტეტს. ეს ტერიტორიალური და პოლიტიკური დათმობანი იმდენათ დიდი არის და ისეთს დიდს ზიანს აყენებს ქართველ ხალხს, რომ მას ჩვენი მშრომელი დემოკრატია გულგრილად ვერ შეხვდება. ისტორიული პირობების გამო, ოსმალეთმა დიდი ნაწილი საქართველოს ტერიტორიისა ჩაიგდო ხელში და თავისი ბატონობა განამტკიცა იქ მდიდარი აჭარა (ქობულეთი) ტაოკლარჯეთი და სხვა მხარეები ქართველი მოდგმის ხალხით არის დასახლებული და იქ დიდი ხნის განმავლობაში ღვივოდა ცეცხლი ჩვენი კულტურული აღორძინებისა. ამ მხარეებს დღეს ზემოდ აღნიშნული ტერიტორიალური ერთეულებიც დაემატა და ამ გვარად ოსმალეთი თანდათან იწევს თავისი ძველი გზით ჩვენი მიწა წყლისკენ.

სამწუხაროდ ჩვენი ტერიტორიის ჩაგდება ყოველის მხრით მცირდება და საქმე ეხება ისეთს პროცესთან, რომელიც დიდ საფრთხეს უმზადებს ჩვენს ერს. 1921 წელში „თავის დაზუსტული“ ხელის მოწერით სომხეთთან შეთანხმებაზედ უკანასკნელს გადაეცა სამხრეთი ნაწილი ბორჩალოს მაზრისა—სადახლოამდე; იმავე წელს აზერბეიჯანმა თავის საზღვარი 17-ე არამდე გადასწია და დაისაკუთრა ქვემო ყარაიაზის ველი და ელდარი; იმავე წელსავე შეიკრა ყარსის ხელშეკრულება, რომელმაც როგორც აღვნიშნეთ მთელი ბათომის ოლქი გადასცა ოსმალეთსა და თვით ბათომიც მისს საკუთრებად გამოაცხადა. ამ გვარად გასული წელი ჩვენი ტერიტორიის შემცირებითა და შეზღუდვით ხასიათდება და დღესაც არ ვიცით ეს პროცესი როდის დასრულდება და რომლის მხრიდან გამოჩნდებიან ახალი პრეტენზიებით ჩვენი ტერიტორიის მიმართ.

უნდა გადაჭრით ვსთქვათ, რომ მეგობრული ურთიერთობის დასამყარებლად და მტკიცე სოლიდარობის აღსადგენად ერთა ბორის ასეთი პოლიტიკა ვერ გამოდგება. ჩვენი უდიდესი ისტორიული მისწრაფება არის შევქმნათ გაუწყვეტელი მეგობრული კავშირი მეზობელ ერებთან და მათ შორის ოსმალეთთანაც, მაგრამ ამ კავშირს ჩვენ ვერ ავაგებთ ჩვენი ინტერესების ფეხქვეშ გათელვის ნიადაგზე, მას საფუძვლად უნდა დაედვას ყველა ერების ინტერესთა ორივე მხრივ გაგება და ურთიერთ დათმობის პრინციპი. როგორც ერთის ხელშეკრულებაში ეს პრინციპი არ არის დაცული და ყველაში ჩვენს ხარჯზედ აწყობენ საქმეებს.

ყველაზე უფრო მეტად ოსმალეთმა დაარღვია ეს პრინციპი და დიდი ტერიტორიალური ერთეულის დატაცებით უდიდესი ეკონომიური, პოლიტიკური და სტრატეგიული ზიანი მიაყენა ჩვენს ერს. ყარსის ხელშეკრულება და იქ გატარებული პირობები დღევანდელ აღნიშნულ ეპოქაში და ქართულ კულტურასა და ეროვნულს შეხებაზე დღეს უდიდესი საფრთხე მოელის.

რით შეიძლება ასეთი ხელშეკრულება გამართლებული იქმნეს? ერთა სოლიდარობის პრინციპი სრულებით არ გვიკარნახებს ჩვენ ხელი ავიღოთ ჩვენს საკუთარ მიწა-წყალსა და ღოვლათზედ და სხვის საკუთრებად გავხადოთ იგი. არც დღევანდელი საერთაშორისო პირობები გვიკარნახებდა ასეთი სამარცხვინო ზავისათვის ხელის მოწერა. ჩვენ მაინც ცხადია, რომ აქ დიდს პოლიტიკურს შეცდომას აქვს ადგილი ჩვენის ხელისუფლების მხრივ. ეს გარკვევით უნდა იქმნეს აღნიშნული.

თუ დიდ-ტანიან საბჭოთა რუსეთის უფლება აქვს იბრძოლოს თავისი ტერიტორიების დასაცავად და დიპლომატიური კონფლიქტები შექმნას ბესარაბიის, კორეისა და სხვებისათვის, პატარა საქართველოს იმის უფლებას ვერავინ წაართმევს, რომ თავისი გულწრფელი პროტესტი განაცხადოს მისთვის საზიანო შეთანხმებისათვის და მოითხოვოს ნორმალური პირობების აღდგენა.

მართალია დღეს საზიამო შეხვედრას გამართავენ ერევანში და ერთმანეთს გადასცემენ დამტკიცებულს ხელშეკრულებებს, მაგრამ ყველამ კარგათ უნდა იცოდეს, რომ ეს ზეიმს არ გამოხატავს ჩვენი მშრომელი ხალხის მხრით და მას სრულებით არ აკმაყოფილებს ყარსის ხელშეკრულების მზგავსი შეთანხმებანი.

ხ. დუმბაძე.

ნარკვევი

მოსკოვის „იზვესტიის“ № 18? იმხ. ფ. კაპელიუში ცხებს საერთაშორისო ეკონომიური ცხოვრების მიმოხილვას, ჩვენ მოგვყავს ამ წერილიდან დამახასიათებელ ადგილებს.

საერთაშორისო ვაჭრობის დაცემა.

ამერიკის ცნობილმა სტატისტიკოსმა ს. აუსტინმა შეადგინა ცხრილები სპეციალური ცნობების მიხედვით 25 სახელმწიფოს საგარეო ვაჭრობის შესახებ. ვინაიდგან ომის შემდეგ გამოწვეული სავალიუტო ცვლილებები არ იძლევიან საშუალებას სწორი შედარებისათვის, ამიტომ ამ მიმოხილვიდან გამორიცხულია რუსეთი, პოლონეთი, გერმანია და ავსტრო-უნგრეთის ტერიტორიაზე აღმოცენებული სახელმწიფოები.

საერთოდ გასული წლის ციფრები საგარეო ვაჭრობისა აღწევენ მხოლოდ წინა წლის 2-3 ციფრებს. გატანა და შემოტანა ხსენებულ 25 სახელმწიფოში 1921 წ. უდრიდა 52 მილიარდ დოლარს, 1920 წელში კი 79 მილიარდს. შემდეგი ცხრილი ნათლად სურათს იძლევა უმთავრეს ქვეყნებში ვაჭრობის დაცემის შესახებ.

შემოტანა. · გატანა.

(მილიონი დოლარით).

	შემოტანა 1920 წ.	შემოტანა 1921 წ.	გატანა 1920 წ.	გატანა 1921 წ.
არგენტინა.	850	612	986	648
ავსტრალია.	719	584	676	608
ბელგია.	2490	1949	17.0	1380
ბრაზილია.	1142	923	957	931
საფრანგეთი.	9031	4536	5192	4169
იტალია.	3096	3724	1505	1733
იაპონია.	1165	787	971	612
ჰოლანდია.	1340	901	684	550
ინგლისი.	9405	5289	6497	3402
შეერთებული შტატები —	5278	2509	8080	4379
შვეიცარია.	818	448	663	(¹)

როგორც ამ ცხრილიდან ჩანს საგარეო ვაჭრობა შეერთებული შტატებისა, ინგლისის და შვეიცარიის დაეცა ნახევრამდე, აგრეთვე თითქმის ნახევრამდე შემცირდა შემოტანა საფრანგეთისა.

ინგლისის ექსპორტის გზები.

მეტად საყურადღებოა შემდეგი სტატისტიკა ინგლისის ექსპორტისა, რომელიც გამოქვეყნებული იყო „ტაიმსის“ კომერციულ დამატებაში:

ინგლისის ექსპორტი.
(პროცენტებში).

	1913 წ.	1919 წ.	1920 წ.	1921 წ.
ევროპის ქვეყნებში.	36 6	60,2	43,7	36,3
აზია, ავსტრალია და ამერიკაში. —	39,8	26,6	37,9	45,2
ამერიკაში.	21,6	13,2	18,4	18,5

როგორც ვხედავთ, გადახვევები, რომელიც გამოიწვია ომმა ინგლისის ექსპორტის მიმართებაში, ხელ ახლავ დღეულობს ძველს, ომის წინა დროის ხასიათს. ომის განმავლობაში ინგლისის ექსპორტი ევროპაში (ნეიტრალური სახელმწიფოებსა და მოკავშირეებთან.) გაიზარდა თითქმის ორჯერ და ამდენივე ომის გამო მისი გატანა ევროპის გარეშე ქვეყნებში. ახლა სწორდება მოძრაობა ამის წინააღმდეგ: ორი წლის განმავლობაში 1919 წლიდან 1921 წლამდე ინგლისის ექსპორტი ევროპის ქვეყნებში შემცირდა 60,2 პროცენტიდან 37,3 პროცენტამდე. მაგრამ დამახასიათებელია ის, რომ შუა ევროპა (გერმანია, ავსტრია, უნგრეთი, პოლონეთი, ჩეხო სლოვაკია) შეადგენს გამონაკლისს ამ წესიდან. ინგლისის ექსპორტი ამ ქვეყნებში კი არ დაეცა, არამედ გაიზარდა 1920 წლიდან 1921 წლამდე 1,9 პრ. 3,5 პროც. პირველი ადგილი ამ გადიდებაში უჭირავს გერმანიის ბაზარს. ომამდე ინგლისს შეჰქონდა გერმანიაში 9,5 პროც. თავისი ექსპორტისა. 1919 წელს მხოლოდ 2,4 პროც. 1920 წ — ხელ ახლავ 3,8 პროც. 1921 წ—კი თითქმის 5 პროც. ამ გვარად, მიუხედავად იმისა, რომ თან და თან მცირდება მყიდველობითი საშუალება გერმანიისათვის, უკანასკნელი, როგორც ეს გადმოიდინარეობს ზემოდ მოყვანილ სტატისტიკურ ცნობებიდან, კვლავ იწყებს მეტად მნიშვნელოვანი როლის თამაშობას ინგლისის გატანაში. რასაკვირველია, შუა ევროპას, როგორც ბაზარს ინგლისის საქონლისათვის, ჯერ კიდევ არ აღუდგენია მთელი თავისი წინანდელი მნიშვნელობა.

მაგრამ ზემოდ აღნიშნული ტენდენცია თან და თან ვითარდება, და უფრო ეს გარემოება ხსნის—ინგლისის მისწრაფებასთან ერთად ხელი შეუშალოს საფრანგეთის სამხედრო ჰეგემონიის დამყარებას კონტინენტზედ,—მთელი ინგლისის პოლიტიკას ომის შემდეგ რომელიც მიმართულია გერმანიის დაყოფისაკენ საფრანგეთის სრულ განადგურებიდან და რომელიც ჯერ კიდევ ომის გამოცხადების დღეს იწინასარმეტყველა ლორდ გრეიმ თავის საუბარში გერმანიის ელჩთან. ეკონომიურად ინგლისი დაკავშირებულია გერმანიასთან, ეს ნათლად გამოჩნდა ლონდონის კონფერენციაზედ.

განათლების საქმე პროვინციაში

თუ პოლიტიკურ-ეკონომიურ დარგების განვითარების და მოწესრიგებას შესაფერისი ყურადღება ექცევა საქართველოს პროვინციაში, სამაგიეროდ მიტოვებულია განათლების საქმე. საზოგადოთ კულტურულ შემოქმედებას ნაკლები ყურადღება ექცევა, ვიდრე ეს საჭიროა.

ცხადია, ეჭვი არავის ეპარება იმაში, რომ ხალხის საერთო განათლებისათვის დაარსებული ხელისუფლება საკმაო მატერიალურ ენერგიას ხარჯავს, მაგრამ მისი მაქსიმუმი პარტიულ და პოლიტიკურ განათლებას ხმარდება და საერთო კულტურული განვითარება შესაფერისი ტემპით არ მიმდინარეობს. ამით ჩვენ იმის თქმა არ გვსურს, რომ თითქოს საჭირო არ იყოს, პოლიტიკური განათლებისათვის იზრუნოს ორგანოებმა, პირიქით, ეს საჭიროა და კიდეც უნდა შეიჭრეს მდაბიო ხალხში პოლიტიკური განათლების ხმა, მხოლოდ გვსურს ამ წერილით ყურადღება მივაპყრათ პროვინციულს განათლების მუშაკთა წარმომადგენლებს, მასწავლებლებს და შკოლების მდგომარეობას.

დღევანდელ პრესაში მასწავლებელთა და განათლების საქმეზე მრავალი წერილები იწერება, მაგრამ ამ საქმის უმწეო მდგომარეობიდან გამოყვანა ფრიად საძნელო საქმედ შექმნილა. თუმც არსად არაა სასურველი გარემოებაში განათლების მუშაკთა საქმე, მაგრამ პერიფერიის მასწავლებელთა მდგომარეობა უაღრესად შემაძრწუნებელ სურათს იძლევა მოაზროვნე ადამიანისათვის.

ის მცირეოდენი გასამჯელოც, რომელიც დანიშნული აქვს პროვინციის, დაბის ან სოფლის მასწავლებელს სანუკვარი და სანატრელი რჩება მათთვის.

ამავე დროს ადვილი ასახსნელია ის მოვლენაც, რომ სოფლის მშიერი მასწავლებელი მაინც არ სტოვებს სკოლის ცის კედლებს ტმტვრიან წიგნს. მრავალი მათგანის წმინდა პროფესიონალური ხელობა—მასწავლებლობაა და სხვა დარგის სამუშაოს იმდენი არაფერი, გაეგება. რომ მისი მეურნეობის დაწყებით ირჩინოს თავი, ან და იმდენად გატაცებულია იდეური მასწავლებელი თავისი უაღრესად წმინდა გრძნობით, რომ მზად არის ამ საყვარელ საქმეს შესწიროს უკანასკნელი დღენი თუ კი საარსებო პურის შოვნა მაინც არ გაუძნელდა უკიდურესობამდე. ის ხალხი, რომელიც რამდენიმე ხნით ერთსა და იმავე პროფესიაში მუშაობს, ძნელად თუ შეურიგდება ამ თავის სპეციალური თანამდებობის გამოცვლას და ახლის, არა მოწოდებითი „პროფესიონალური საქმის“ ძიებას. ანალოგიურ მდგომარეობაში არიან მასწავლებელნი. შკოლა და მოწაფეობა არის მათი მოქმედების სარბიელნი. ისინი აქ წარბ-შეუხრელად სწვავენ თავის ფიზიკურსა და სულიერ ენერგიას და მთელი არსებით სცდილობენ კულტურისა და ცივილიზაციის სამსახურში დაფურცლონ თავისი სიცოცხლის წიგნი

ასეთ ხალხს თუ ოდესმე ყურადღება არ მიექცა, ისინი ვერც კი შესძლებენ სკოლიდან—მასწავლებლობიდან განშორებას. მათ არ შესწევთ ვაჭრობის ან გაიძვერა სპეკულიაციის წარმოების უნარი.

შეიძლება ასეთ ეკონომიურ მდგომარეობის წინ იყონ დაყენებულნი მასწავლებელნი. თუ არსებული მდგომარეობა კიდევ გაგრძელდა, მუდამ „სულით ობოლი“ და „განმარტოებული“ მასწავლებელი ვერ შეასრულებს თავის მოვალეობას. ხელისუფლებამ, ცხადია, არ უნდა ისარგებლოს ასეთი პატიოსანი განწყობილებით და უკანასკნელი მოთმინების და იმედის ფიალა არ აღუვსოს მათ. ცენტრის მასწავლებლობა კიდევ არ არის ისეთ ბედკრულ და უკუღმართ პირობებში როგორც სოფლისა. უკანასკნელთა ჯამაგირი უმნიშვნელო ულუფით ნახევარ მილიონს ძლივს აღემატება და ასეთ გროშებსაც სამი ოთხი თვის შემდეგაც ვერ ღებულობენ. ჩვენ ვიცით, რომ ბორჯომის მაზრაში რამდენჯერმე, საქველმოქმედო დაწესებულებებმა სადამოები გაუმართეს ამავე მაზრის დამშეულ მასწავლებლებს, მაგრამ ეს

ხომ, წვეთია ზღვაში და დაწყლულებულ იარას ვერასოდეს ვერ მოაშუშებს. და ან განა დასაშვებია პოლიტიკური თვალსაზრისით სახელმწიფო მოსამსახურეებს საქველმოქმედო უწყებებში უხდებოდეს თავის გამოსაკვები რესურსების ძიება?

ამ გარემოებითვე შეიძლება ავხსნათ ისიც, რომ სოფლის სკოლებს სრულებით აღარ ემატება ახალი, მომზადებული ძალები და იდეური გაკოტრების მოლოდინში სდგას; ის, ვინც მომზადებული იყო და მოწოდებით მიიღო პედაგოგის თანამდებობა, ის ეხლაც ულმობელ ეკონომიურ პირობებთან ბრძოლაშია და მათი ასეთი ყოფა, ცხადია, ბევრი პედაგოგიურ ასპარეზზე მოღვაწეობის სურვილს უდროოდ ჩაკლავს და საკომერციო უწყებებში სამსახურს შესწირავს თავს, ფიზიკურსა და სულიერ ძალებსაც კი.

სოფლის მასწავლებელი შენატრის კომბლიან მეცხვარეს და ღელის წისქვილის მსახურს. მისთვის სანატრელია თვეში ორჯერ მაინც მიაწოდოს ჰიგიენურად შესაფერი საზრდო ოჯახს და ერთი წუთით მაინც დაივიწყოს თავის მატერიალურ სივიწროვეზე ფიქრი.

პროვინციის სათანადო ორგანოებმა როგორც ვერ შესძლეს მასწავლებელთა პერსონალის ნივთიერი მდგომარეობის ოდნავი გამოსწორება, ისევე ვერ მოახერხეს სკოლის ბინების შოვნა ან შეკეთება.

წარსულ საერობო თვითმართველობებს უკანასკნელი სტატისტიკური ანგარიშის შემდეგ გადაწყვეტილი ქონდათ, თუმცა ეს მათ თავის არსებობის დასასრულამდე ვერ მოახერხეს. მაგრამ ჩვენთვის ეხლა მაინც ცხადია, რომ არც ერთი სოფლის არც ერთი სკოლის შენობა აღარ ვარგა ახალი სამოსწავლო წლისათვის. სახურავ მომპალი, მოაჯირ მომტვრეული და ფანჯრებ დალეწილი სასკოლო შენობა რაღა თქმა უნდა ძალიან შეაფერხებს მეცადინობის ნორმალურ მსვლელობას და ცუდ ამინდებში, როგორც უკვე ვხედავთ უკანასკნელად, მეცადინეობის გაგრძელება შეუძლებელი ხდება.

სიცივის დროს ავადმყოფდება მასწავლებელი და ფეხშიშველა სოფლელი პატარა მოწაფეები. ამ ჟამად ზემო იმერეთში რამოდენიმე სოფლის სკოლის ჩამოთვლა შეიძლება, სადაც მეცადინეობა სრულებით აღარ გაგრძელდება და შესაძლებლობაზე ხომ ზედმეტია ლაპარაკი.

შეიძლება ხელისუფლება ვერ ხედავს იმ დანახარჯის პირდაპირ და იმავე სახით ანაზღაურებას, რაც უნდა მოანდომოს შენობათა და მასწავლებელთა უზრუნველყოფის საქმეს. ეს ასეც არის და კიდეც უნდა იყოს. სკოლას და მასწავლებელს ნივთიერი სახით არ შეუძლია გადაიხადოს მასზე გაწეული ხარჯი და ამით ახალი ეკონ. პოლიტიკის მოთხოვნილება დააკმაყოფილოს, მის სამაგიერო ნაყოფი მომავალში გამოჩნდება მთელი თავისი აზრით და მნიშვნელობით და ამას უნდა შესაფერისი დაფასება და ანგარიშის გაწევა.

კიდეც რომ „იარსებოს" ასეთი ძირითად უკუღმართ პირობებში ჩვენმა სკოლამ, ამით ჩვენ არსებითად, ფაქტიური მდგომარეობით ხელს კი არ უწყობთ განათლების საქმის განვითარებას, არამედ ძირშივე ვსპობთ განათლების ყოველგვარ საშუალებებს. ვახდენთ ფსიქიურ გარდატეხას მოწაფეთა რიგებში და სამუდამოთ ვაძულებთ სკოლას და მასწავლებელს. საშინლად ვრყვნით მოზარდის უმწიკვლო სულს და ისტორიის წინაშე რისხვის მეტს არაფერს დავიმსახურებთ.

ეს უნდა შეიგნოს ყველამ.

ასეთი გარემოებიდან სახელმწიფომ ერთი უნდა არჩიოს—ან უნდა დღესვე დახუროს სოფლის სკოლათა 90 პროც. რომ ჩვენდა უნებურად სამუდამოდ არ ჩავკლათ ახალგაზრდობაში სწავლის სიყვარული, ან და სკოლის შენობა და მასწავლებელი უზრუნველყოს. ჩვენ უკანასკნელს მოვითხოვთ და საჭიროდ მიგვაჩნია მოვიგონოთ.

საყოველთაო სავალდებულო სწავლის შესახებ, რომელიც ზოგიერთ პროვინციის დაბა-სოფლებში სწარმოებს, შემდეგ მოვიხსენიებთ.

გ. თავზარაშვილი.

ქართული სკოლა და სახელმძღვანელოები.

ვინც ცოტათ თუ ბევრად იცნობს სასკოლო საქმეებსა და მათთან ოდნავი კავშირი თუ ქონია ოდესმე, დაგვეთანხმება, რომ სახელმძღვანელოების საკითხი ყოველთვის მწვავეთ იდგა ყველგან და განსაკუთრებით კი ჩვენში.

საქართველოში ამ 4—5 წლის წინად ქართული სახელმძღვანელოები სრულებით არ მოიპოვებოდნენ, მაგრამ მაშინ მას ქონდა თავისი გასამართლებელი ობიექტიური პირობები, რომელსაც ჩვენი პედაგოგები და საზოგადოების ყოველი ღირსეული წევრი თავგამოდებით ებრძოდა, მაგრამ ამა რას გახდებოდნენ ისინი მაშინ ცარისტოკრატებთან და მათ კომპანიასთან, რომელნიც მხოლოდ და მხოლოდ მის ცდაში იყვნენ, რომ როგორმე გადაეგვარებინათ, და თუ შესაძლებელი იქნებოდა, მოესპოთ კიდეც საქართველოს მთავარი თაობა და ყველაფერი ამის იარაღი გახლდათ ქართული ენის აბუჩად აგდება,—აკრძალვა მისი სკოლებში ხმარებისა, როგორც გამოუსადეგარი ენა...

ეს იყო წინად, როდესაც ყოველი ჩვენი წმინდათა წმინდა ფეხქვეშ ითელებოდა. მდგომარეობა საგრძნობლად შეიცვალა ამ 4 წლის წინად, როდესაც ჩვენ დავიბრუნეთ ჩვენი წართმეული უფლებები და შევუდექით საკუთარ სახელმწიფოს შენებას..

ჩვენ პედაგოგთა მხურვალე და დაუღალავ შრომის შედეგი გახლდათ ის, რომ საქართველომ სულ 2—3 წლის განმავლობაში შესძლო სკოლებში მშობლიური ენით სადაცემა ყველა საგნებისა და პირდაპირ გიგანტიური ნაბიჯი გადაიდგა—კერძოდ შესაფერ სახელმძღვანელოთა დასამზადებლად და მოსწავლე ახალგაზრდობისადმი მისაწოდებლად. როგორც ზევით ვსთქვი, ჩვენ ამ ხანამდე არ გვქონია არც ერთი სახელმძღვანელო ქართულ ენაზედ, მაგრამ ამ 2—3 წელში შევძელით ჩვენი სკოლებისათვის მათი მიწოდება.. კერძოთ ამ საქმისთვის დაარსდა მთელი რიგი გამომცემლობებისა (განსაკუთრებით ქუთაისში, ამ მართლაც და ქართულ მწიგნობრობის ცენტრში) რომელსაც ხელმძღვანელობდნენ რა ჩვენი საზოგადოების ღირსეული წევრები—მშიერი მასწავლებლობა, ამ საქმისათვის პირდაპირ თავდადებულნი—საქმე მშვენივრად მოეწყო და ცოტა ხნის განმავლობაში ჩვენ გვქონდა სახელმძღვანელოები თითქმის ყოველ დარგში. ნაკლი უსათუოდ ჰქონდა მათ, როგორც ახალ საქმეს, მაგრამ ამ ნაკლის გამოსწორება ადვილი იყო შემდეგ გამოცემებში.. როგორაა ეხლა სახელმძღვანელოების საქმე ჩვენში! ოდნავ მაინც გადაარდგა წინ ნაბიჯი ამ დარგში თუ უკან დავიხიეთ?—ჩვენდა სამწუხაროდ ეს საქმე სრულებით უყურადღებოთაა მიტოვებული—ჯერ-ჯერობით მაინც.. ამ ორ წელში, თითქმის არც ერთი სახელმძღვანელო არ მომატებია ქართულ სკოლებს... არც ამ ზაფხულში გაკეთებულა საყურადღებო რამ ამ მხრივ გარდა უბრალო დაპირებების, რომლის აუსრულებლობა გულს უკრუნებს ამ დარგში მომუშავეთ... ჩვენ შეგვეძლო, სათანადო დახმარება რომ დროზედ გაეწია მთავრობას ამ საქმის მცოდნეებისთვის, მშვენივრად გამოგვეყენებინა გასული „თავისუფალი" დრო, დაგვემზადებინა ახალი სახელმძღვანელოები განახლებულ სკოლებისათვის და ამით სასწავლო აკადემიურ წელს სრულებით მომზადებული შევხვდებოდით—სახელმძღვანელოებით მაინც. მაგრამ ეს ასე არ მოხდა, ხელისუფლებამ სათანადოთ ვერ უზრუნველყო ჩვენი პედაგოგები, რომელთა პირდაპირი დანიშნულება ინტელექტუალური მუშაობა გახლავსთ და ისინი ძალაუნებურად მოწყვეტილნი თავიანთ საყვარელ საქმეს იძულებული გახდნენ მათთვის არასაკადრისი საქმისთვის მიეყოთ ხელი—დიდმა ნაწილმა მასწავლებლებისამ მიატოვა სასწავლებელი და ვაჭრობას მიჰყო ხელი.,. ვინც დარჩა, ვერც ისინი შესძლებენ სკოლის დიდ მოთხოვნილებათა ყოველ მხრივ დაკმაყოფილებას, რადგან მათ არ შეუძლიათ თავიანთი ენერგია ამ ასპარეზზედ მუშაობას შეალიონ, არსებობისათვის ბრძოლა მათ აიძულებს სხვა და სხვა საშვალებებით გამონახვას, რომელთაც სასკოლო საქმეებთან არავითარი დამოკიდებულება არ აქვს...

დღეს ყოველ თვალხილულისთვის ფაქტია ის, რომ ჩვენ ქართული სახელმძღვანელოების დიდ ნაკლულევანობას განვიცდით. ამ უკანასკნელ ხანებში არა თუ ახალი რამ მოგვემატა—ძველი სახელმძღვანელონიც კი ვერ გამოვეცით. ვინ არის ამაში დამნაშავე? უსათუოდ სათანადო უწყება, რადგან მან არ იზრუნა დროზედ ამ საქმისათვის, მან არ შემოიკრიბა თავის ირგვლივ მცოდნე პირები და დროით არ შეუდგა საქმეს. საჭიროა ამ ნაკლის დაუყოვნებლივ გასწორება... ჩვენი სკოლა სრულებით მოუწყობელია და მას რომ ეხლა სახელმძღვანელოების ნაკლულევანება მიემატება—ადვილი წარმოსადგენია თუ რას დაემზგავსება!..

ერი ეწაფება განათლებას, გლეხი უკანასკნელ გროშსა სწირავს თავისი შვილის განათლებას და პირდაპირ სირცხვილია ჩვენი საზოგადოებისა და უფრო მეტი ხელისუფლების, რომ ხალხის ასე დაწაფებას განათლებისადმი—შესაფერ ანგარიშს არ უწევს... [illegible] დღეს ყველაფერი მოუწყობელია, თითქმის არც [illegible] სახელმძღვანელოები [illegible] პირებს [illegible], რომ მათ ვერ უწევენ შესაფერ ანგარიშს, მათი შრომა ჯერ კიდევ დაუფასებელია... საჭიროა მეტი ყურადღება ამ დარგში მომუშავეთათვის, საჭიროა ყურადღება სკოლებისადმი. არ კმარა მარტო რეფორმები... ქართული სკოლა, საქართველოს მომავალი, თუ ამგვარი მდგომარეობა გაგრძელდა, განსაცდელშია!.

საქართველოს დღევანდელი მთავრობის მოვალეობაა რაც შეიძლება ადრე სისწრაფით მიხედოს ქართულ სკოლას.

დაყოვნება არ შეიძლება, არც მშრალი დაპირებებია საჭირო...

გრ. შავგულიძე.

გერმანია და ანტანტა

ბელგია და გერმანია.

ნიუენი, 4 სექტ. ბელგიის დელეგაცია დიპლომატის და ბემელმანის შემადგენლობით მიდის ბერლინში გერმანიის მთავრობასთან მოსალაპარაკებლად, გერმანიის ხაზინის მიერ ახალი ბონების გამოშვების შეს. ხებ.

საქსონიაში ხურდა ფულების სიმცირის გამო, იძულებული გახდნენ ქარხნებში გამოეშვათ 1000 მარკის ღირებულების ჩეკები, მუშა-მოსამსახურეთათვის სამუშაო ხელფასის დასარიგებლად.

საარის ბასეინი.

ნიუენი, 4 სექტ. გერმანიის მთავრობამ პროტესტით მიმართა ერთა ლიგას საფრანგეთის ჯარების მიერ საარის რაიონის დაჭერის გამო, სადაც აღნიშნულია, რომ ეს ოკუპაცია ეწინააღმდეგება ვერსალის ხელშეკრულებას, რომელიც აღიარებს ამ რაიონში წესრიგის დაცვას მხოლოდ ადგილობრივი პოლიციის საშუალებით.

გერმანიის მთავრობა აღიარებს, რომ ოკუპაციის ვადის გასვლის გამო, საფრანგეთის ჯარების გაყვანა და ადგილობრივი პოლიციის მოწყობა წარმოადგენს აუცილებელ პირობას პლებისციტის სწორად მოხდენისათვის.

ბელგია და გერმანია.

ბერლინი, 4 სექტ. პარიზის ავტორიტეტულ წრეებში მიელიან, რომ საფრანგეთის და ბელგიის დელეგატების ხანაში ისინი გაემგზავრებოდნენ ბერლინში, ექნებათ თათბირი ფინისთან [illegible] გარანტიების შესახებ, რომელსაც ბელგია მოსთხოვს გერმანიას. დელეგა[illegible]

თანამშრომლობისათვის

პასუხის პასუხი ამხ. გ. ქ—ს.

ჩვენ საპასუხო წერილს ისევ გამოეხმაურა ამხ. გ. ქ. (იხ. „კომუნისტის" № 200).

ჩვენ პასუხში აღვნიშნეთ, რომ მხედველობაში არ გვქონია მენშევიკებთან და მემარჯვენე ფედერალისტებთან თანამშრომლობა, როგორც პარტიებთან. მიუხედავათ ამისა ამხ. გ. ქ. ცდილობს დაამტკიცოს წინააღმდეგი და ამისათვის მიმართავს არა საკადრისს საშუალებებს და ჩემი წერილების აზრს ამახინჯებს. ჩვენ შევეცდებით ადვილადინათ სისწორე.

ამხ. გ. ქ. ეხება ჩემს წერილებს „პოლიტიკის რევიზია და შეთანხმების საკითხი" და ამბობს „ამ წერილებში ის მთავარი აზრი იყო გატარებული, რომ საჭიროა ერთი მხრივ საბჭოთა ხელისუფლებამ მოახდინოს თავის ნაციონალური პოლიტიკის რევიზია, მეორე მხრივ მემარჯვენე პარტიებმა შეიცვალონ თავიანთი საერთაშორისო და საშინაო ორიენტაცია და შეუთანხმდენ საბჭოთა ხელისუფლებას".

ჩვენ ვამბობთ, რომ ჩემი წერილის ასეთი ინტერპრეტაცია არსებით მისი დამახინჯებაა. მივმართოთ თვით წერილებს. მე ვწერდი „ერთი მხრით ხელისუფლებამ უნდა მოახდინოს თავის პოლიტიკის რევიზია და მან უნდა აღადგინოს ნორმალობა ყოველ სფეროში და სახელმწიფოს მისცეს სახელმწიფოს სახე. მეორე მხრით თვით ხალხმა და არა პოლიტიკური პარტიების ხელმძღვანელებმა, რომელნიც ხშირად ქვეყნის ინტერესებს პარტიული ტაქტიკის თვალსაზრისით სჭრიან, უნდა მოახდინონ პოლიტიკის რევიზია"..

სად არის აქ მენშევიკ-მემარჯვენე ფედერალისტების, რომ როგორც პარტიების შეთანხმებაზე ლაპარაკი?

მეორე ადგილას ამავე წერილში ვწერდი „ქვეყნისა და ხალხის ინტერესით მოაზროვნე ელემენტებისათვისაც ორი გზაა—ან განდგომის გაგრძელება და ამით მდგომარეობის კვლავ გაუარესება, ან შეთანხმება და საქმიანი მუშაობით ერთგვარი თავისუფლების განაღდება" (იხ. „ტრიბუნა" № 275).

ამის შემდეგ ამხ. გ. ქ. აცხადებს, რომ წერილებში გატარებული იყო „ის მთავარი აზრი", რომ „მემარჯვენე პარტიებმა უნდა შესცვალონ თავიანთი საერთაშორისო და საშინაო ორიენტაცია". მკითხველი დაინახავს, რომ ასეთ აზრს მართლაც „უპასუხისმგებლობის იერი გადაჰკრავს" და იგი არსებითად განსხვავდება ჩემი წერილების აზრისაგან.

ამხ. გ. ქ. მეტად ცუდი თვისებით ყოფილა დაჯილდოებული. იგი მოიყვანს ამონაწერს, გამოტოვებს სიტყვებს და შემდეგ მის წინააღმდეგ ამხედრდება.

მას მოყავს ჩემი წერილიდან შემდეგი ციტატა. „ყოველი ქართველი სოციალისტის წინაშე, ვკითხულობთ ერთ წერილში (№ 275), ერთი გამოსავალი რჩება—უარყოფა დასავლეთის ორიენტაციის, შეთანხმება ხელისუფლებასთან არსებული (გართულებული საშინაო) მდგომარეობის გასასწორებლად". ჩემს წერილში კი სიტყვა სიტყვით სწერია შემდეგი: „ყოველი ქართველი სოციალისტის წინაშე, რომლისათვისაც სოციალიზმის შესახებ ლაპარაკი მხოლოდ პოზა არ არის და საქართველოთავის სამშობლოდ ასპარეზად არ მიაჩნია, ერთი გამოსავალი რჩება—უარყოფა დასავლეთის ორიენტაციის, შეთანხმება ხელისუფლებასთან არსებული მდგომარეობის გამოსასწორებლად". (იხ. „ტრიბუნას" № 275) რასაც ეხლა ხაზი გავუსვით, ის მან განზრახ გამოტოვა და კითხვა დაგვისვა „ვინ არიან ეს ქართველი სოციალისტებიო"? აქ ხომ მენშევიკებზეა ლაპარაკიო? ასეთ ხერხს პოლემიკაში ვინ მიმართავს?

წინეთ „კომუნისტის" თანამშრომელმა ამხ. რ. ქ. ჩვენი გაზეთიდან მოიყვანა რაღაც უცნაური ამონაწერი და, როდესაც ჩვენ დავიჭირეთ აზრის დამახინჯებაში, მან გვიპასუხა: თქვენს რვა სიტყვაში მე მხოლოდ სამი სიტყვა ჩავუმატეო. ეხლა ამხ. გ. ქ. ჩემს 30 სიტყვიდან 15 სიტყვას იღებს, შიგ უმატებს თავის მხრით 4 სიტყვას და ისევ მოყავს ამონაწერი. ამას არა მარტო „უპასუხისმგებლობის იერი გადაჰკრავს". რას ნიშნავს ეს? რა სახელი ეწოდება ასეთ საქციელს?

ამხ. გ. ქ. გვეკითხება, რომ „ვინ არიან ის „მიმართულებანი" და ელემენტები, რომელნიც ავტორის სიტყვით (ე. ი. ჩემი სიტყვით ს. ა. მტკიცედ დგანან საბჭოთა წყობილების ნიადაგზე, მაგრამ ვერ ჩამდგარან საბჭოთა აღმშენებლობაში, ვინაიდან ხელისუფლება არ ქმნის სათანადო პირობებს".

ამხ. გ. ქ.—ს რომ სურვილი ქონდეს პოლემიკის სისწორით წარმართვის, იგი ასეთ კითხვას არ დასვამდა, რადგან ამის პასუხი ასეთი გარკვევით არის ჩემს წერილში: „დღეს მრავლად არის მასაში საბჭოთა წყობილების თანამგრძნობნი, მაგრამ მათი შემოკრება და პრაქტიკულ მუშაობაში ჩაბმა, ფართო მასშტაბით თანამშრომლობის განაღდება არ არის ჩვენში დიდი ყურადღების საგანი. ასეთ მდგომარეობას ბოლო უნდა მოეღოს" (იხ. „ტრიბუნა" № 279.)

შესაძლებელია ამხ. გ. ქ. ან მკითხველი „მიმართულებებში" განსაზღვრულ პოლიტიკურ პარტიებს ჰგულისხმობს. ეს შეცდომაა. ყოველი პოლიტიკური პარტია არის მიმართულება, მაგრამ ყოველი მიმართულება არ არის პოლიტიკური პარტია. თუ ჩემი დებულება არ იქნება დამაჯერებელი ამხ. გ. ქ.-სათვის ისევე რ. ქ. პ. რეზოლიუციას მივმართოთ მაგალითისათვის. მასში შემდეგს ვკითხულობთ: „პარტია უნდა აქცევდეს ყველაფერს, რაც მისგან დამოკიდებულია, რათა დაეხმაროს იმ მიმდინარეობათა და ჯგუფების კრისტალიზაციას, რომელნიც იჩენენ ნამდვილ სურვილს დაეხმარონ მუშურ გლეხურ სახელმწიფოს". (იხ. „ტრიბუნას" № 279.)

როგორც ვხედავთ რ. ქ. პ. კონფერენცია ლაპარაკობს არა თუ მიმდინარეობათა და მიმართულებათა შესახებ არამედ ისეთ ჯგუფების შესახებაც კი, რომელნიც ეხლა კიარ არიან პოლიტიკურ პარტიებად ჩამოყალიბებული, არამედ ამიერიდან უნდა მოხდეს მათი ჩამოყალიბება „კრისტალიზაცია". მიუდგომელი მკითხველი დამეთანხმება, რომ არსებითად ჩემი ნათქვამი არ განსხვავდება რ. ქ. პ. რეზოლიუციისაგან, მაგრამ ამხ. გ. ქ. კამათის ხასიათზეა და რაღაც რამ უნდა ილაპარაკოს?

მთელს ჩვენს წერილებში ის აზრია გატარებული, რომ მემარჯვენე პარტიებმა გამოიყენა ხალხის უკმაყოფილება ეროვნულ პოლიტიკის უგერგილობის გამო და მნიშვნელოვანი მასა მიმართა შემცდარი ორიენტაციით. საბჭოთა წყობილების დამყარებიდან მასის უკმაყოფილო ნაწილები მემარჯვენე პარტიებმა პირებითა და ინსინუაციებით ქვეყნა. დღეს საერთაშორისო პოლიტიკის მთელი რიგი აქტების გამო, მასის ეს ნაწილი დაშორდა მემარჯვენე პარტიებს და მისთვის ნათელი გახდა მათი პოლიტიკის სრული დამარცხება.

მემარჯვენე პარტიების გამოყენე[illegible] საბჭოთა წყობილების განმტკიცები[illegible] საქმეში სრული უაზრობაა, ხოლო მ[illegible] მიერ მოტყუებული მასის გამორკვე[illegible] და მისი სახელმწიფოებრივ მშენებლ[illegible] ბაში ჩაბმა—აუცილებელია. ასეთი ელე[illegible] მენტები მრავლად არიან, რადგან საქა[illegible] თველოს პირობები არ ხასიათდება მძლ[illegible] ვრი სოციალური ანტაგონიზმით და დ[illegible] დი უმრავლესობის ინტერესებს ეხებ[illegible] საბჭოთა სისტემა, როგორც მშრომელ[illegible] თა ბატონობის იარაღი.

როდესაც ეროვნული პოლიტიკა [illegible] თანადოთ გამოსწორდება, მაშინ მშრ[illegible] მელი დადგება საბჭოთა წყობილებ[illegible] დამცველთა რიგებში, ხოლო მემარჯვე[illegible] ნე პარტიები სავსებით გაკოტრდება.

ასეთი იყო ჩემი წერილების უმთ[illegible] რესი აზრი. საწინააღმდეგოს ვერ და[illegible] ტკიცებს ვერავინ; (რა თქმა უნდა [illegible] ყოველი 30 სიტყვიდან 15 სიტყვას [illegible] თოს არ გადაულაპავს).

რა არის აქ ისეთი, რაც შესაძ[illegible] მელს ხდიდეს ამხ. გ. ქ.-სათვის ჩე[illegible] სოციალისტობა ბრჭყალებში ჩასვას [illegible] მემარჯვენეთა ბანაკში დაბრუნების ს[illegible] ვილი შემწამოს. ვფიქრობ, მკითხველ[illegible] კარგად დაინახავს, რომ ასეთი მანე[illegible] პოლიტიკაში წყალ-წაღებული კაც[illegible] მოქმედებას უდრის, რომელიც თავ[illegible] გადასარჩენად ხავსს ეკიდება.

აღსანიშნავია ერთი ბრალდება, რო[illegible] მელიც ამხ. გ. ქ. წამოაყენა და პას[illegible] ითხოვს. ეს ბრალდება შეიცავს იმ აზრ[illegible] ვითომც მშრომელი ხალხი მხარს [illegible] უჭერს საბჭოთა მთავრობას და ის „პ[illegible] რში ყოფილა" გამოკიდებული. ჩვენ [illegible] ვიცით საიდან შეიძლებოდა ასეთი დ[illegible] კვნის გამოყვანა. მაგრამ ამხ. გ. ქ. ა[illegible] ყოველთვის გამოსავალი. იგი ადვ[illegible] ჩემს ნაწერს გამოაქვეყნებს, რაც მისთვ[illegible] ხელსაყრელი არ არის და შემდეგ ამ[illegible] ბრძვის.

...და ბრემენის რამდენჯერმე ქონდათ თათბირი ამის შესახებ.

მრეწველები ვირტის წინააღმდეგ.

ბერლინი, 4 სექტ. ბერლინის მრეწველთა და ბანკირთა წრეებში ფიქრობენ, რომ გერმანიის მთავრობა უარყოფს საკონტრიბუციო კომისიის გადაწყვეტილებას. მსხვილ მრეწველების ოპოზიცია ვირტის წინააღმდეგ დღითი დღე იზრდება. სტინესის გაზეთები ენერგიულად ილაშქრებენ კაბინეტის წინააღმდეგ და მოითხოვენ მის გადადგომას.

ინგლისის პრესა პუანკარეს პასუხის შესახებ.

ლონდონი, 4 სექტ. ბალფურის ნოტაზე პუანკარეს პასუხის შესახებ, გაზ. „ტაიმსი" ამბობს, რომ უკეთესი იქნებოდა, თუ პუანკარეს ლონდონის კონფერენციის დროს გამოეთქვა ის აზრები, რომელიც გატარებულია საპასუხო ნოტაში. „მაგრამ, სწერს გაზეთი, ჩვენ დაკმაყოფილებული ვართ იმით, რომ საფრანგეთის პასუხი ამტკიცებს იმას, რომ საფრანგეთი მიდის საერთო გზით, რომელსაც ინგლისმაც უნდა დაუჭიროს მხარი". გაზ. „დეილი ხრონიკლი" ფიქრობს, რომ გერმანიის მიერ კონტრიბუციის გადახდა დამოკიდებულია არა მარტო საფრანგეთის მოთხოვნილებაზე, არამედ გერმანიის გადახდის უნარიანობაზედაც.

ინგლისის პრესა საკონტრიბუციო კომისიის დადგენილების შესახებ.

ლონდონი, 4 სექტ. გაზეთები გამოსთქვამენ კმაყოფილებას საკონტრიბუციო კომისიის დადგენილების შესახებ, განსაკუთრებით იმიტომ, რომ არ დაირღვა მოკავშირეთა შეთანხმება (კავროსტა).

სტინესი და ვირტი.

ნაუენი, 4 სექტ. სტინესის გაზეთი „დეიჩე-ალგემაინე ცაიტუნგი" შეჩერებულია რვა დღით ორი მოწინავე წერილის დაბეჭდვის გამო, რომელნიც მიმართული იყვნენ ვირტის მთავრობის შესახებ და არღვევდნენ რესპუბლიკის კანონების დაცვის ზოგიერთ მუხლებს. (კავროსტა).

რუმბელანდის ინციდენტი.

ნაუენი, 4 სექტ. შაბათს, საღამოს ობერკასელის და დიუსელდორფის მახლობლად მოკლულ იქმნა ორი ბელგიელი ჯარის-კაცი. მკვლელები ჯერ არ არის აღმოჩენილი. ბელგიის სამხედრო ძალა-უფლებამ გასცა ბრძანება, რომლის ძალით დამნაშავეთა აღმოჩენამდე ყველა მამაკაცები ობერკასელში საღამოს რვა საათიდან დილის 6 საათამდე ვალდებათ იარონ მხოლოდ სათითაოდ და ოცდა ხუთი მეტრის მანძილზე გადაუხვიონ გზას ყოველ მხედართან შეხვედრის დროს.

საკავშირთაშორისო ვალები.

ბერლინი, 4 სექტ. რომის „ტრიბუნა" გამოსთქვამს იმედს, რომ პუანკარემ თავის პასუხს ბალფურისადმი საფუძვლად დაუდო შანცერის პრინციპები საკავშირთაშორისო ვალების შესახებ.

რეპარაციების საკითხი.

მოსკოვი, 5 სექტ. იხილავენ რა საერეპარაციო კომისიის გადაწყვეტილებას, ინგლისის გაზეთები გამოსთქვამენ იმედს, რომ გერმანია გონივრულად გამოიყენებს შესვენებას. გაზეთები ფიქრობენ, რომ ეს შესვენება უნდა იქნეს გამოყენებული ინგლისის და საფრანგეთის პოლიტიკური ხაზის შეთანხმებისათვის.

— ბალფურის ნოტის საპასუხო ნოტაში მოკავშირეთა ურთიერთშორის ვალების შესახებ, პუანკარე აცხადებს, რომ ის თანახმაა ბალფურის თვალსაზრისისა და ამბობს, რომ საერეპარაციო პრობლემის საბოლოო გადაწყვეტა უნდა იქნას დაკავშირებული მოკავშირეთა საურთიერთო ვალების საკითხის გადაწყვეტასთან. პუანკარე აღნიშნავს, რომ სანამ გერმანია არ დაფარავს რეპარაციებს ზედმეტია ლაპარაკი საფრანგეთის სამხედრო ვალების მოწესრიგების შესახებ.

— პარიზში მახლობელ კვირაში დაიწყება სეპარატიული მოლაპარაკება ბელგიასა და გერმანიას შორის ბელგიისთვის მიყენებულ ზარალის ანაზღაურების შესახებ.

— გერმანიის მრეწველთა და ბანკირთა წრეები დაჟინებით მოითხოვენ საერეპარაციო კომისიის მოთხოვნილებათა უარყოფას.

მსხვილ მრეწველთა ოპოზიცია დღითი დღე იზრდება. სტინესის გაზეთი მოითხოვს კაბინეტის გადაყენებას.

უცხოეთი

ოსმალეთ საბერძნეთის ფრონტზედ.

მოსკოვი. 5 სექტემბერი, ანგორიდან მიღებულ ცნობების თანახმად, ბრძოლა აფიონ-კარა-ჰისარის დასავლეთით, რომელიც 3 დღე გაგრძელდა დამთავრდა ოსმალეთის ჯარის გამარჯვებით.

— მცირე აზიიდან მოდის ბერძნებისათვის არასასარგებლო ცნობები. მთელი რიგი დეპეშებისა გადმოგვცემს საბერძნეთის არმიის სრული კატასტროფის შესახებ. ათინაში ელიან სერიოზულ პოლიტიკური კრიზისს.

სახალინის საკითხი.

მოსკოვი. 5 სექტემბერი. ჩიტიდან იტყობინებიან, სოფიისკში გავრცელდა იაპონიის განცხადება, რომელიც იუწყება იაპონიის ჯარის მიერ სახალინის ოლქის ზოგიერთი ადგილების ევაკუაციის შესახებ. სახალინის ჩრდილოეთი ნაწილი განცხადების თანახმად, იქნება დაკავებული იაპონელების მიერ.

იაპონიის კომერსანტები შორეულ აღმოსავლეთის რესპუბლიკაში.

იაპონიის კომერსანტებმა ნიკოლაევსკში ჩამოსულ შორეულ აღმოსავლეთის რესპუბლიკის წარმომადგენელს გაუმართეს ბანკეტი. თავის სიტყვებში კომერსანტებმა გამოსთქვეს სურვილი, რომ ისინი დარჩებიან ნიკოლაევსკში და იცხოვრებენ მეგობრულად რუსის ხალხთან და შორ. აღმოსავ. რესპუბ. ხელისუფლებასთან.

შორ. აღმოს. რესპუბლიკა და ამერიკა.

შორეულ აღმოსავლეთის რესპუბლიკის წარმომადგენლებს ქონდათ ხანგრძლივი საუბარი ამერიკის ვიცე-კონსულთან ჩიტაში ტომასთან და სამხედრო ატაშესთან საუბარში გამოაშკარავდა ამერიკელების განზრახვა დაიჭირონ მჭიდრო ურთიერთობა შორეულ აღმოსავლეთის რესპუბლიკასთან.

იაპონია და რუსეთი.

მოსკოვი. 5 სექტემბერი. გარეშე საქმეთა სახ. კომისარი იტყობინება. „14 აგვისტოს ნოტაში იაპონიის მთავრობამ გამოსთქვა კმაყოფილება საბჭოთა რუსეთის და შორეულ აღმოსავლეთის რესპუბლიკის შორის მომხდარ შეთანხმების გამო დასდონ ძირითადი ხელშეკრულება ცალკე საკითხების დეტალურად განხილვამდე. იაპონიის მთავრობა არ დაეთანხმა ჩვენ მიერ დასახელებულ ქ. პეკინზე და დაასახელა ერთ-ერთი შემდეგ ქალაქებიდან. ხარბინი, დაირენი, მუკდენი ან გირინი. ამ ნოტას საპასუხოთ საბჭოთა რუსეთის და შორეულ აღმოსავლეთის მთავრობებმა 24 აგვისტოს უპასუხეს ნოტით, რომელშიაც გამოსთქვამენ მწუხარებას იმის გამო, რომ იაპონია არ დათანხმდა მოლაპარაკების წარმოებაზე პეკინში და აგრეთვე აცნობეს, რომ თანახმანი არიან გაიმართოს მოლაპარაკება გირინში 29 აგვის. იაპონიამ გვიპასუხა, რომ ის კმაყოფილია ჩვენი თანხმობით ქ. გირინში მოლაპარაკების წარმოებაზე. იაპონიის ნოტა აღნიშნავს, რომ ჩვენი დელეგაცია უზრუნველყოფილ იქნება იმ მხრივ, რომ ექნებათ კავშირი ჩიტასთან. იაპონიის მთავრობამ დანიშნა დელეგატად კონფერენციაზე გარეშე საქმეთა მინისტრი მაცუდაირა და იაპონიის გენერალური ელჩი მანჩესმ ო. იაპონია იძლევა წინადადებას მოლაპარაკების დაწყების დღეთ დანიშნულ იქნეს 4 სექტემბერი.

მადაროების მუშების გაფიცვა ამერიკაში.

მოსკოვი. 5 სექტემბერი. ანტრაციტის მადაროების მუშების გაფიცვა, რომელიც დაიწყო პირველ აპრილს, დასრულდა. მთავრობის მიერ გაფიცულთა წინააღმდეგ მიღებულ ზომებმა დიდი მღელვარება გამოიწვია. მოსალოდნელია საპროტესტო საერთო გაფიცვა. (კავროსტა).

სიძვირე გერმანიაში.

მოსკოვი. 5 სექტემბერი. ბერლინში 4 სექტემბერში შესდგა მრავალრიცხოვანი კრება ქალებისა სიძვირის გამო. მიღებულ რეზოლუციებში ქალები მოითხოვენ საკანტროლო კომისიის არჩევას პროდუქტების ნორმალური ფასებში გასანაწილებლად, ახალი მოსავლის რეკვიზიციისათვის, მუშათა კანტროლისათვის საქონლის გატანა-შემოტანაზე და ბანკების და ბირჟების ოპერაციებზედ. სოციალდემოკრატების მოწოდებამ ანგარიში გაუწიონ სერიოზულ მდგომარეობას და შემცდარი ნაბიჯები არ გადადგან, გამოიწვია შემდეგი პასუხი ქალების დელეგაციის მხრივ: „თქვენმა მეთოდებმა ვერ გვიშველეს, ახლა მივმართავთ ახალ მეთოდებს. ბერლინის მახლობლად ქუჩებში გამართულ დემონსტრაციების დროს მოკლულია 1, დაჭრილია 20 კაცი. ბერლინში დიდი მოთხოვნილება ფულის ნიშნების. მსხვილი ბანკები არ იძლევიან ჩეკებს 3.000 მარკაზე ზევით.

პოლონეთ-ჩეხიის მოლაპარაკება.

მოსკოვი. 5 სექტემბერი. „ნაშ კურიერ" იუწყება, რომ პოლონეთსა და ჩეხიის შორის მოლაპარაკება უშედეგოდ დამთავრდა.

ახალგაზრდობის საერთაშორისო დღე მოსკოვში.

მოსკოვი 5 სექტემბერი. 3 სექტემბერს მოსკოვში გაიმართა დიდი დემონსტრაცია მშრომელთა ახალგაზრდობის. დემონსტრაციაში მონაწილეობდა არა ნაკლებ 90 000 ახალგაზრდა მუშების, წითელ არმიელებისა და გლეხებისა რომელნიც ჩამოვიდნენ მაზრებიდან.

მარტო ზამოსკვორეჩეს რაიონში გაიმართა 25.000 კაცისაგან შემდგარი პროცესსია. წითელ მოედანზე, სადაც თავს იყრიდნენ ათასი დემონსტრანტები, დემონსტრანტებს მიმართეს სიტყვებით მთელი რიგი ორატორებმა. ილაპარაკეს: კალინინმა, კამენევმა, მაცკინმა და სხვ. ორატორები აღნიშნავდნენ, რომ ამ დღეს პროლეტარული ახალგაზრდობა თავის ღრმა პროტესტს უნდა ააშკარავებდეს მეორე და მეორე ნახევარი ინტერნაციონალის ქვეშ მგძარ ახალგაზრდობის მიმართ, რომელმაც დაშალა ერთიანი პროლეტარული ფრონტი. პროცესის გავლამ წითელი მოედნით რამოდენიმე საათი გასტანა. თეატრის მოედანზე [illegible] ამხ. ლიბკნეხტის [illegible] ახალგაზრდობის [illegible] მიტინგები. დღესასწაულმა გასტანა მოსკოვის ყველა რაიონებში შუა ღამემდე.

ბავარიის ლანდტაგის მოწოდება

ბერლინი. 4 სექტ. იმის გამო, რომ სახელმწიფოებრივი გადატრიალების კამპანია ბავარიაში წარმოადგენს მეტად დიდ საფრთხეს, ბავარიის ლანდტაგის თავმჯდომარემ მიმართა მცხოვრებლებს მოწოდებით, რომელშიაც ის ამტკიცებს, რომ გადატრიალების ყოველგვარი ცდა ძირშივე იქნება მოსპობილი. სახელმწიფო სასამართლომაც გამოუშვა ასეთივე მოწოდება.

კომუნისტური მანიფესტაცია

ბერლინი. 4 სექტ. ბერლინის მახლობლად შარლოტენბურგში გაიმართა კომუნისტური მანიფესტაცია. პოლიციამ მანიფესტანტებს აუტეხა სროლა, რომლის დროს ოთხი მანიფესტანტი დაიჭრა.

დანციგში

ნაუენი. 4 სექტ. დანციგის სენატის თავმჯდომარის სამი პროტესტის მიუხედავად ერთა ლიგამ მაინც დართო ნება პოლონეთის მთავრობას მოაწყოს დანციგში სამხედრო იარაღების და ასაფეთქებელი ნივთიერების საწყობი. ქალაქის ტერიტორიაზე ამფეთქებელ ნივთიერების დაგროვება წარმოადგენს დიდ საშიშროებას მშვიდობიან მცხოვრებთათვის.

კაბინეტის სხდომა

კრაუდენი. 4 სექტ. გადაწყდა, რომ ლოიდ-ჯორჯი ახლო მომავალში განიხილავს პუანკარეს ნოტას კაბინეტის სხდომაზე, რომელიც ამ დღეებში გაიხსნება.

ინგლისი და იტალია

ბერლინი. 4 სექტ. ლოიდ ჯორჯმა არწმუნა შანცერს, რომ იტალიას შეუძლია ჯერ-ჯერობით არ გადაუხადოს ინგლისს თავისი ვალების პროცენტები ვინაიდან ინგლისს განზრახული აქვს მოკავშირეთა საურთიერთო ვალები განიხილოს მომავალ კონფერენციაზე.

ჩხრეკა ინგლისის გემებზე

ბერლინი. 4 სექტ. ამერიკის ხელისუფლების ორგანოებმა შეერთებულ შტატების ნავთსადგურებში ალკოჰოლის აღმოჩენის მიზეზით აწარმოებენ ინგლისის გემებზე მარაგის ჩხრეკას და კონფისკაციას.

რუსეთი

სრულიად რუსეთის ცენტრალურ აღმასრულებელ კომიტეტის 4-ე სესია.

მოსკოვი, 5 სექტ. სრულიად რუსეთის ცენტრალური აღმასრულებელ კომიტეტის 4-ე სესია იკრიბება 21 ოქტომ-

---

მას მოყავს ჩემი წერილიდან ციტატა: თვით ხალხმა უნდა მოახდინოს პოლიტიკის რევიზია და შეთანხმების გზაზე დადგეს" (იხ. „კომუნისტის" № 200).

აქეც ამხ. გ. ქ. ამონაწერი ფარიად დაამახინჯა. მე ვწერდი „თვით ხალხმა და არა პოლიტიკური პარტიების ხელმძღვანელებმა, რომელნიც, ხშირად ქვეყნის ინტერესებს პარტიული ტაქტიკის თვალსაზრისით სჭრიან, უნდა მოახდინონ პოლიტიკის რევიზია და უნდა გაითვალისწინონ, როგორც საგარეო, ისე საშინაო მდგომარეობა და შეთანხმების გზაზედ უნდა დადგნენ (იხ. „ტრიბუნა" № 275).

რაც ხაზ გასმულია ეს გამოტოვა ამხ. გ. ქ. ასე, რომ 32 სიტყვიდან ამხ. გ. ქ. გადაყლაპა 21 სიტყვა და ასეთი წამებული ციტატიდან დაასკვნა შეუფერებელი ბრალდება.

ამხ. გ. ქ უნდა იცოდეს, რომ „ვინც პუბლიცისტობას ჩემობს და კადნიერება აქვს რთულ სოციალურ საკითხებზედ იმსჯელოს" მას ის ელემენტარი რამ მაინც მოეთხოვება, რომ ასეთი სახით არ დაამახინჯოს მოპირდაპირეს აზრი.

ეხლა თვალი გადავავლოთ, თუ რამდენათ სცვლის ჩემი დებულების აზრს ამხ. გ. ქ. მიერ 32 სიტყვიდან 21 სიტყვის გამოტოვება.

თუ ვიტყვით, რომ „თვით ხალხმა უნდა მოახდინოს პოლიტიკის რევიზია და შეთანხმების გზაზედ უნდა დადგეს", როგორც ეს მოყავს დამახინჯებულად ამხ. გ. ქ., მაშინ შესაძლებელია იმ დასკვნის გამოყვანა, რომ ხალხი არ თანაუგრძნობს ხელისუფლებას, რომ იგი ხალხს გარეშე სდგას, რადგან ხალხმა ამიერიდან უნდა შეუთანხმდეს მას, ხოლო თუ ვიტყვით მას, რასაც ნამდვილად მე ვწერდი, რომ „თვით ხალხმა და არა პოლიტიკური პარტიების ხელმძღვანელებმა რომელნიც ხშირად ქვეყნის ინტერესებს პარტიული ტაქტიკის თვალსაზრისით სჭრიან, უნდა მოახდინონ პოლიტიკის რევიზია და უნდა გაითვალისწინონ როგორც საგარეო, ისე საშინაო მდგომარეობა და შეთანხმების გზაზე უნდა დადგნენ" მაშინ მკითხველისთვის აშკარაა, რომ აქ ლაპარაკია არა ხალხზე საერთოდ, არამედ იმ ხალხზედ კერძოდ, რომელნიც მემარჯვენე პარტიების გავლენას განიცდიან. ამ ორ დებულების შორის დიდი განსხვავებაა. ან ვისთვის არის სადაო, რომ მემარჯვენეთა გავლენის ქვეშ მოყოლილი ხალხი ჯერ-ჯერობით არ სდგას საბჭოთა წყობილების ნიადაგზე? აქედან შეიძლება იმ დასკვნის გამოყვანა, რომ „ხელისუფლება ჰაერში ყოფილა გამოკიდებული"? რა თქმა უნდა არა. გ. ზინოვიევი თავის წიგნში პროფკავშირთა როლის შესახებ ამბობს, რომ პროფკავშირთა 7.000.000 წევრზედ არის 5000 პარტიის წევრი თუ კი ამხ. გ. ქ. მემარჯვენე გავლენის ქვეშ მოყოლილი მასის განდგომით ხელისუფლებას ჰაერში გამოკიდებულად სცნობს, ამ ლოღიკით რუსეთშიაც საბჭოთა წყობილება ჰაერში ყოფილა გამოკიდებული, რადგან ყველა საბჭოთა წყობილების ნიადაგზე არა სდგას. მაგრამ ამხ. გ. ქ. ასეთ აბსურდამდე როდი მიდის. იგი ამჯობინებს სხვისი აზრის დამახინჯებას, ვიდრე აბსურდულ დებულების წამოყენებას და ამიტომ მისთვის ხელსაყრელი დასკვნის მიღებისათვის საჭირო ხდება მოპირდაპირის აზრის დამახინჯება და 32 სიტყვიდან 21 სიტყვის „გადამალვა". ჩვენ არ ვიცით, რა სახელი უწოდოთ ამ მოვლენას.

ყოველივე ამის შემდეგ დავუბრუნდეთ ერთი დებულებას, რომელსაც ისევ იმეორებს ამხ. გ. ქ. და რომელიც იმაში მდგომარეობს, რომ ჩვენში სწარმოებს „მძაფრი კლასობრივი ბრძოლა", რომ ჩვენში სოციალური ანტაგონიზმი ძლიერია.

ჩვენ ვამბობდით, რომ „ჩვენში კლასობრივი სხვაობის სისუსტე არ ქმნის პირობებს სოციალური ანტაგონიზმის სიძლიერისას" (იხ. „ტრიბუნა" № 279) ამაზედ ამხ. გ. ქ. გვიპასუხა, რომ ჩვენში კლასობრივი სხვაობა სუსტი არ არის და „სწარმოებს მძაფრი კლასობრივი ბრძოლაო". მან დასძინა, რომ „ჩვენში არის უმთავრესად წვრილი და საშუალო ბურჟუაზია, რომელიც თავის თავად ცხადია მიისწრაფვის ბურჟუაზიული წყობილების განმტკიცებისაკენ და არის მუშათა კლასი და მასთან ღატაკი გლეხობა, რომელიც ცდილობს სოციალიზმის განხორციელებას" (იხ. კომუნისტის" № 196).

ჩვენ ამის შესახებ უპასუხებთ, რომ სადაც არის „მუშათა კლასი" და „ღატაკი გლეხობა" მათი ინტერესები ურთიერთ შორის არ არის ანტაგონისტური (რასაც არც ამხ. გ. ქ. უარყოფს,) ხოლო თუ მას დაუპირისპირდა წვრილი და საშუალო ბურჟუაზია და არა მსხვილი ბურჟუაზია, მაშინ კლასობრივი ბრძოლა არ არის „მძაფრი". კლასობრივი დიფერენციის უმაღლესი საფეხური და სოციალური ანტაგონიზმის სიძლიერე მაშინ არის, როდესაც კაპიტალიზმის უმაღლესი განვითარებით საზოგადოების წიაღში ბურჟუაზია და პროლეტარიატი უპირისპირდება ერთმანეთს. ჩვენ აღვნიშნეთ, რომ ესეთი რამ ჩვენში არ არის კაპიტალიზმის პრიმიტივობის გამო.

თუ ამხ. გ. ქ. არ აკმაყოფილებდა ჩვენი განმარტება მას ერთი მხრით უნდა დაეხასიათებინა ჩვენი მეურნეობის ხასიათი და მეორე მხრით უნდა მოეცა ჩვენი ქვეყნის კლასობრივი წყობის სტარათი სტატისტიკის საშუალებით, რაც დაგვანახვებდა მისი დებულებების სისადეს და მისაღებლობას, თუ კი ამისათვის შესაძლებელი იქნებოდა საკმაო საფუძვლის გამონახვა. მაგრამ ამხ. გ. ქ. ასეთი შრომისათვის თავს არ იწუხებს. მას უფრო იოლი და ელასტიური იარაღი აქვს ხელში, რომლითაც შესაძლებელია მოპირდაპირის „დამარცხება". იგი გვეუბნება, რომ „ჩვენ ვამბობდით და ეხლაც ვიმეორებთ, რომ კლასობრივი მომენტის მნიშვნელობის თითქმის ნულამდე დაყვანა დიდ შეცდომას შეიცავს" (ხაზი ჩვენია. ს. ა.)

იგი განაგრძობს „ამიტომ ჩვენ მიუღებლად ჩავთვალეთ ის მიჩქმალვა კლასობრივი მომენტის, რომელიც ჩაიდინა ამხ. ამაღლობელმა". (ხაზი ჩვენია. ს. ა.)

ვნახოთ ვინ არის დაჩვეული „მიჩქმალვას".

ჩვენ ვწერდით, რომ „კლასობრივი სხვაობის სისუსტე არ ქმნის პირობებს სოციალური ანტაგონიზმის სიძლიერისას" (ხაზი ახალია. ს. ა.)

ჩვენ გვინდა ვკითხოთ ამხ. გ. ქ. სად არის აქ „კლასობრივი მომენტის მნიშვნელობის თითქმის „ნულამდე დაყვანა?" სად არის კლასობრივი ბრძოლის მიჩქმალვა? „სისუსტის" აღნიშვნა „ნულამდე" დაყვანას ნიშნავს?

ერთ წუთს წარმოვიდგინოთ, რომ ამხ. გ. ქ. ჟურნალისტი კი არ არის, არამედ საავადმყოფოს მსახური. ექიმმა რომ ავადმყოფს მაჯის-ცემა „სუსტად" შეამოწმოს, მაშინ ალბად ამხ. გ. ქ. ავადმყოფს უკვე ცხედრად წარმოიდგენს, რომლის მაჯის-ცემა „ნულამდე" დავიდა და კუბოსათვის აფრენს მსახურს.

ნუ თუ მართლაც ასეთი გულუბრყვილოა ამხ. გ. ქ.?

პირველ პასუხში ჩვენ აღვნიშნეთ ის ფაქტორები, რომელიც ხელს უშლიდა ჩვენში კლასობრივ დიფერენციაციას და დავასკვენით, რომ სოციალური ანტაგონიზმი არ არის ძლიერი. შეიძლებოდა სტატისტიკური ცნობებით ჩვენი ქვეყნის სურათი გადმოგვეშალა და გლეხობის ცხოვრების ანალიზით გაგვემტკიცებინა ეს დებულება, მაგრამ ეს [illegible]

[illegible]

სერ. ამაღლობელი.

ბერს, დღის წესრიგი შემდეგია: 1) სრულიად რუსეთის ცენტრ. აღმასრულებელი კომიტეტის პრეზიდიუმის მოხსენება, 2) შრომის კანონების კოდექსი, 3) ეკონომიურ ღონისძიებათა შესახებ, 4) დებულება საბჭოების სამაზრო ყრილობების და სამაზრო აღმასკომების შესახებ, 5) მიწის კანონების კოდექსი, 6) სამოქალაქო კანონების კოდექსი, 7) საბჭოთა სასამართლოს პროექტი, 8) ფინანსთა სახ. კომისარის მოხსენება, 9) პურის და ხილის მოსავალი, 10) სასურსათო და ნედლი მასალების კონკურსები მიმდინარე წელს.

გლეხთა ხაურთიერთო დახმარების სექცია.

მოსკოვი, 5 სექტ. მოსკოვში გაიხსნა გლეხთა საურთიერთო დახმარების ცენტრალური სექციის პლენუმის სხდომა. პლენუმმა მოიწონა პრეზიდიუმის მოღვაწეობა, რომელმაც მოკლე დროში დაასრულა კოლოსალური მუშაობა გლეხთა საურთიერთო დახმარების გახსამტკიცებლად. მალიშევმა თავის მოხსენებაში აღნიშნა, რომ საურთიერთო დახმარების კომიტეტის ამოცანები არის— საურთიერთო დახმარების ძლიერი ფონდების შექმნა, თავის კამპანიის გატარება—წითელ არმიელთა, ინვალიდების და გაპარტახებულ გლეხების მინდვრების საერთო ძალღონით დათესვა, სოფლის მცხოვრებთა სოციალური უზრუნველყოფა და სიმშილის შედეგების წინააღმდეგ ბრძოლა. გლეხთა საურთიერთო დახმარების კომიტეტის სრულიად რუსეთის პირველი ყრილობა მოწვეული იქნება 1 ნოემბერს. სექციის პლენუმმა ერთხმად დაადგინა გაეგზავნოს დეპეშა ახალგაზრდობის კომინტერნს, დეპეშაში ას მილიონიანი რუსის გლეხობა უგზავნის სალამს რევოლიუციის ახალგაზრდა კადრს. პლენუმი სთხოვს ახალგაზრდობის კომინტერნს გადასცეს ეს სალამი დასავლეთ ევროპის რევოლიუციონურ ახალგაზრდობას, რომელიც ებრძვის კაპიტალისტების და მემამულეების უღელ ქვეშ.

ოსმალეთ საბერძნეთის ომი

მდგომარეობა ოსმალეთ საბერძნეთის ფრონტზე.

რომი 4 სექტემბერი. მდგომარეობა ოსმალეთ-საბერძნეთის ფრონტზე ასეთია: ბერძნების 5 დივიზია იმყოფება დაგარში აფიონ-კარა-გისარის ჩრდილოეთით, ხოლო ნაწილები ხარსან-ბეილიდან გადავიდნენ რა ბკარ დერის ქედზე აფიონის სამხრეთით, მიდიან რკინის გზით უშაკში. ოსმალეთს ჰყავს 10 დივიზია მდ. აკარსა და ჩარსან ბარის შორის. ისინი აწარმოებდნენ შეტევას ბერძნების სამარჯვენო ფრთის წინააღმდეგ, საიდაც მათ ეგონათ უწევდენ ბერძნების 4 დივიზია, მაგრამ ოსმალეთის ჯარებმა დაამარცხეს ბერძნები და დაიკავა მათი პოზიციები. ბერძნების 4 დივიზიამ მიაღწია უშაკ, სადამდე ოსმალეთის ცხენოსანმა ჯარმა გასწყვიტა იგი დანარჩენ ფრონტისაგან. ოსმალეთის ჯარებმა მოახერხეს ბერძნების უშაკიდან განდევნა, მაშინ კუტაიის ევაკუაცია აუცილებელია. ბერძნების ზარალი დიდია, 500 დაჭრილი ჩაიყვანეს სმირნაში.

ბოროდი. სექტემბრის 4 ს. ანგორიდან იტყობინებიან, რომ ოსმალეთის ჯარების შეტევის დროს ბერძნების არმია გაიყო ორ ნაწილად, რომლიდანაც ჩრდილოეთის ნაწილი განადგურებულ იქმნა, ხოლო სამხრეთის ნაწილი უკან იხევს უშაკის მიმართულებით. ბერძნები უკან დახევის დროს სტოვებენ დიდძალ იარაღს. დატოვებულ ქონების რიცხვში არის 150 ზარბაზანი.

ბოროდი, 4 სექტემბერი. ათინიდან იტყობინებიან, რომ ბერძნების ჯარებმა უკან დაიხიეს 130 კილომეტრის მანძილზე. უშაკის დაცემა აუცილებელია.

ბოროდი, 4 სექტემბერი. სტამბოლიდან იტყობინებიან, რომ ოსმალეთის ჯარებმა მიაღწიეს აფიონ-კარა-გისარის და გასან-ბეილის ხაზს 3 დღის განმავლობაში. გრძელდება შეტევა დუმლუ-პუნარ-ულუდშიკის ხაზზე.

ბოროდი, 4 სექტემბერი. საბერძნეთის არმიამ უკან დაიხია უშაკის მიმართულებით. არმიის შორის არის დემორალიზაციის ნიშნები.

კრაუდინი, 4 სექტემბერი. ოსმალეთის წყაროებიდან იტყობინებიან, რომ ოსმალეთის ჯარებმა დაიწყეს ოპერაციები ბერძნების ფრონტის გასარღვევად ბრუსსასთან.

მოსკოვი, 5 სექტემბერი. ოსმალეთის წყაროების ცნობით, საბერძნეთის ჯარების დახევას ეძლევა პანიკური ხასიათი საფრანგეთის გაზეთები იტყობინებიან, რომ საბერძნეთის არმიას დემორალიზაცია ემჩნევა. მან უკან დაიხია 150 კილომეტრით და გაიყო ორ ნაწილად. სწორმოვედ მკაცრი ბრძოლა უშაკთან 3 დღის განმავლობაში, რომელიც ოსმალეთის ჯარების ბრწყინვალე გამარჯვებით დამთავრდა. ოსმალეთის ჯარები განაგრძობენ შეტევას ბრუსას და სმირნას მიმართულებით.

შრომის და ტვირთზიდვის ბეგარა

შრომისა და ტვირთზიდვის ბეგარის სამაგიერო ხარკის აკრეფა წარმატებით მიმდინარეობს. ქალაქის აღმასკომის სალაროში ყოველ დღე შემოდის 500 მილიონი მანეთი.

საჭიროა აღინიშნოს, რომ მოსახლეობა ხალისით იხდის ხარკს. ერთის მხრით ეს აიხსნება მით, რომ ხალხი ეჩვევა გადასახადებს, რაც ასე აუცილებელია ქალაქის მოსაწყობად. მეორე მხრით მცხოვრებლები ანგარიშს უწევენ იმასაც, რომ ეს ფულები მიდის არა მოსამსახურეთა ჯამაგირებზე ან სხვა მიმდინარე ხარჯებზე, არამედ ინახება განსაკუთრებულ კასაში, იხარჯება ყოველჯერ ცალკე განკარგულებით ქ. ტფილისის ელექტროფიკაციაზე სამუშაოდ.

ქალაქი უკვე შეუდგა მუშაობას ჰიდრო-ელექტრონული სადგურის მოსაწყობად ზემო ავჭალაში და დაახლოვებით წლინახევრის შემდეგ მიიღებს იაფ ენერგიას ათი ათასი ცხენის ძალისა, რის გამო მცხოვრებნიც იაფად მიიღებენ სინათლეს და ენერგიას. აქედან ცხადია, რომ ეს გადასახადი ხალხისათვის არაა უქმად დაკარგული ფულები. განზრახულია ხარკის აკრება დაასრულონ ერთ თვეში.

ახალი ამბები

— **მახაბაძი მაგ. ლიი ი.** მუშათა მდგომარეობის გასაუმჯობესებლად საპნის ზეთის და საქსოვმა ტრესტმა გადასდო 200 ფ. საპონი და 200 ფ. მარილი, რომელიც ამ ტრესტის მუშების მიერ არჩეულმა კომისიამ გადასცვალა ბორჩალოს მაზრაში 1500 ფ. ბრინჯში, რომელიც უკვე მოტანილია ტფილისში და ურიგდება მუშებს თითოს 7 ფუთი 160.000 მან. ფული ჯამაგირის ანგარიში.

— **სარეწაო გადასახადი ქალაქ** ტფილისის რაიონის საგადასახადო განყოფილებებმა სარეწაო გადასახადის გაწერა უკვე დაამთავრა; ხარკის ფურცლები გაეგზავნებათ გადამხდელებთ 15 სექტემბრამდე. გადახდის დრო ვანსაზღვრულია 15 ოქტომბრამდე.

ვინც აღნიშნულ დრომდე არ გადიხდის, ყოველთვე გაერიცხება 15 პროც.

— **კომუნალური განყოფილება.** აღმასკომის დადგენილებით სამხედრო მოსამსახურე პირნი პირველ ოქტომბრიდან თავისუფლდებიან კომუნალურ გადასახადიდან, რის გამო წინადადება მიეცა ელექტრონის სადგურის გამგეს ლარქარებით გამოიმუშაოს სამხედრო მოსამსახურე პირთათვის სინათლის მოხმარების ნორმა.

— **ტფილისის მაზრა.** მილიციის გამწმენდ საგანგებო კომისიამ დაამთავრა მუშაობა. აღმოაჩინა შესამჩნევი რაოდენობა არა სანდო პირთა და 150 მილიციონერთაგან დათხოვნილი იქნენ 50 კაცი.

— **სასურსათო გადასახადი.** სასურსსთო გადასახადის აკრეფა მაზრაში ჩინებულად მიმდინარეობს; ზოგან აკრეფილია 100 პროც.

— **საბჭოთა დაწესებულებათა დაბეგვრა.** ყველა საბჭოთა დაწესებულებანი, რომელნიც გადასული არიან სამეურნეო ანგარიშზე, დაბეგრილი იქნებიან სახელმწიფო სამრეწველო გადასახადით.

— **სამრეწველო აღწერა.** სამრეწველო აღწერასთან დაკავშირებით სტატისტიკურ სამართველოსთან დაარსდა ცენტრალური ბიურო ქალაქების მცხოვრებთა აღწერისათვის, რომელმაც შეიმუშავა გეგმა ქალაქების გამოკვლევის შესახებ.

— **ქალაქის ხიდების რემონტი.** სანიტარულ-საამშენებლო-ტექნიკური განყოფილება იწყებს ვერისა და ავლაბრის ხიდების შეკეთებას.

რედაქტორი—სარედაქციო კოლეგია
გამომცემელი—მთავარი კომიტეტი

ღრმად დამწუხრებულნი: მეუღლე ალექსანდრა, შვილები ... ივანე, გრიშა, თამარა, სარა და პავლე აუწყებენ ნათესავთ და მეგობართ პირველი საყვარელი ქმრისა და ...

სამსონ ნიკოლოზის ძე ...

გარდაცვალებას. დასაფლავება ქ. ლანჩხუთში სექტემბრის 7-ს

303

საქართველოს სოციალისტ. საბჭოთა რესპუბლიკის ფოსტა-ტელეგრაფის კომისარიატი

ამით აუწყებს ყველას, რომ ნაცვლად არსებული წესისა, რომლის ძალით რადიო გრამები მიიღებოდა ტფილისში ფოსტა-ტელეგრაფის კომისარიატის სარადიო განყოფილებაში, ფოთში და ბათომში—რადიო სადგურებში,—დაწესებულია მიღება ასეთების ტფილისში—მთავარ სატელეგრაფო კანტორაში, ბათუმში და ფოთში ფოსტა-ტელეგრაფის კანტორებში.

საქარ. სოც. საბჭ. რესპუბლ. ფოსტა-ტელეგრაფის სახ. კომისარი ა. ყამარაული.

№ 23. 2—2.

დამატებითი მატარებლები № № 17 და 18 ბორჯომამდის

მატარებლები № № 17 და 18, რომელნიც ტფილისსა და ხაშურს შუა მოგზაურობენ შაბათობით, 2 სექტემბრიდან ეს მატარებლები ივლიან ბორჯომამდე და უკანასკნელიდან კვირაობით.

ტფილისიდან მატ. № 18 გავა დილ. 8 ს. და 35 წ., გორიდან 11 ს. და 47 წ., ხაშურიდან დღის 1 ს. და 25 წ., ჩავა ბორჯომში დღის 2 ს. და 55 წ. გამოვა ბორჯომიდან კვირაობით დღის 3 ს. და 55 წ. გორიდან—საღ. 7 ს. და 6 წ., ტფილისში მოვა საღ. 10 საათზე. 2 სექტემბრიდანვე ბორჯომსა და ბორჯომ პარკს შუა იმოგზაურებს დამატებითი ორი მატარებელი მატ. № № 17 და 18 მიმოსვლასთან შეთანხმებით.

№ 22 2—2

ამიერ-კავკასიის ს. ს. რ. რკინის გზების სამმართველო

ამით აცხადებს, რომ 7 ენკენისთვეს ამა წლის 12 საათზე სამმართველოს შენობაში დანიშნულია

შეჯიბრება იჯარით გაცემაზე:

ბუფეტისა სად. იჩხვზე, სავაჭრო ფარდულისა სადგურ ამამლოში, საპირფარეშოებისა სადგურ ხაჩმას და სადახლოში და ტფილისის სადგურზე ყოფილ საფარეშოსი, მოთავსებულის ტფილისისავე საქონლის ეზოში. საფარეშო გაიცემა იჯარით იმ პირობით, რომ მოიჯარადრე თავის ხარჯით გადააკეთოს იგი სავაჭრო ფარდულად.

განცხადებები, სალერბო გადასახადით განალდებულნი 10.000 მან. რაოდენობით, უნდა შეტანილ იქმნან დახურულ კონვერტებში წარწერით: „ამიერ კავკასიის რკინის გზების სამმართველოს საბჭოში 7 ენკენისთვეს შეჯიბრებისათვის“. განცხადებებს უნდა დაერთოს კვიტანცია საწინდარის შეტანის შესახებ რაოდენობით 1.000.000 მანეთისა.

დაწვრილებითი ცნობების გაგება შეჯიბრების შესახებ შეიძლება ეკონომიურ დარგის კომერციულ ნაწილში ყოველ დღე, 10 საათიდან ... საათამდე, კვირა-უქმეების გარდა.

№ 25. (3—2).

ტფილისის აღმასკომის კომუნალური განყოფილება

ამით აცხადებს, რომ სამშაბათს 5 სექტემბერს დანიშნულია

საჯარო ვაჭრობა

მირზოევის აბანოს შეკეთებისა

4—4

ეშმაკი

ყოველკვირეული იუმორისტული ჟურნალი გამოვა კვირას, სექტემბრის 10-ს. მასალები უნდა გამოიგზავნოს დროებით „ტრიბუნის“ რედაქციის მისამართით.